

Usnesení Nejvyššího soudu SR ze dne 21.03.1991, sp. zn. 9 Tor 44/91, ECLI:CZ:NSSR:1991:9.TOR.44.1991.1

Číslo: 7/1992

Právní věta: Súd rozhodujúci o tom, či a do akej miery je odsúdený účastný na rehabilitácii podľa druhého oddielu zák. č. 119/1990 Zb. v znení novely, nie je oprávnený skúmať správnosť skutkových zistení ani právnych záverov týkajúcich sa rehabilitovaného trestného činu ani trestného činu, ktorého sa rehabilitácia nedotýka. V prípade, že pôvodné odsudzujúce rozhodnutie obsahovalo odsúdenie pre dva trestné činy spáchané v jednočinnom súbehu a nerehabilitovaný trestný čin je založený na tých istých skutkových okolnostiach ako trestný čin rehabilitovaný, je možné pri hodnotení ich vzájomnej závažnosti vyjadriť túto skutočnosť upustením od určenia primeraného trestu za trestný čin rehabilitáciou nedotknutý.

Soud: Nejvyšší soud SR

Datum rozhodnutí: 21.03.1991

Spisová značka: 9 Tor 44/91

Číslo rozhodnutí: 7

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Rehabilitace soudní

Předpisy: 165/1950 Sb. § 1 119/1990 Sb. § 2 odst. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

K sťažnosti I. Š., syna obvineného G. Š. Najvyšší súd zrušil uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 8. januára 1991 sp. zn. 1 Rt 250/90 a rozhodol takto:

Obvinený G. Š. je účastný na súdnej rehabilitácii; prehlasuje sa, že ustanovením § 2 ods. 1 písm. c) zák. č. 119/1990 Zb. bol zrušený právoplatný rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 1. októbra 1955 sp. zn. 1 T 39/55, v spojení s rozsudkom Najvyššieho súdu v Prahe zo dňa 14. decembra 1955 sp. zn. 1 To 86/55, ktorým bol uznaný za vinného z trestného činu velezrady podľa § 78 ods. 1 písm. c), ods. 2 písm. a) zák. č. 86/1950 Zb. Ďalej boli zrušené aj ďalšie rozhodnutia obsahovo nadväzujúce na zrušenú časť rozsudku, a to ku dňu, kedy boli vydané.

Podľa § 2 ods. 2 cit. zákona sa trestné stíhanie proti obvinenému pre uvedený trestný čin zastavuje.

Podľa § 2 ods. 2 zák. č. 119/1990 Zb. upúšťa sa od určenia primeraného trestu za trestný čin proti mieru podľa § 1 ods. 2 písm. a) zák. č. 165/1950 Zb. rehabilitáciou nedotknutý.

Z odôvodnenia:

Krajský súd v Bratislave uznesením z 8. januára 1991, sp. zn. 1 Rt 250/90 deklaroval, že ustanovením § 2 ods. 1 písm. c), zákona č. 119/90 Zb. bol zrušený rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 1. októbra 1955, sp. zn. 1 T 39/55, v spojení s rozsudkom Najvyššieho súdu v Prahe zo 14. decembra 1955, sp. zn. 1 To 86/55 vo výroku, ktorým bol obvinený G. Š. uznaný za vinného z trestného činu velezrady podľa § 78 ods. 1 písm. c), ods. 2 písm. a) zákona č. 86/50 Zb. Zrušené boli aj všetky rozhodnutia obsahovo nadväzujúce na zrušenú časť rozsudku dňom, kedy boli vydané. Podľa § 2 ods. 2 citovaného zákona určil súd obvinenému za trestný čin proti mieru podľa § 1 ods. 2 zákona č. 165/50 Zb., rehabilitáciou nedotknutý, trest odňatia slobody vo výmere jedného roka.

Proti tomuto uzneseniu v zákonnej lehote podal sťažnosť I. Š., syn nebohého obvineného G. Š., ktorý podal aj návrh na rehabilitáciu. V písomných dôvodoch sťažnosti namietal nesprávnosť výroku, ktorým krajský súd určil obvinenému za rehabilitáciou nedotknutý trestný čin proti mieru trest odňatia slobody vo výmere jedného roka. Poukázal na to, že krajský súd v roku 1955 k rozhodnutiu o vine a treste nedospel na základe dôkazov vykonaných zákonným spôsobom, keď nevzal do úvahy, že priznanie obvinených i svedkov bolo vynútené fyzickým a psychickým násilím a spáchanie trestného činu proti mieru nebolo jeho otcovi dokázané žiadnym objektívnym dôkazom. Preto určenie trestu odňatia slobody vo výmere jedného roka za uvedený trestný čin považuje za nesprávne. Žiadal zrušiť napadnuté uznesenie a jeho otca, obvineného G. Š. spod obžaloby pre uvedený trestný čin oslobodiť.

Na podklade podanej sťažnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 147 ods. 1 Tr. por. preskúmal správnosť všetkých výrokov napadnutého uznesenia, proti ktorým mohol sťažovateľ podať sťažnosť, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a zistil, že sťažnosť I. Š. (ktorý dal podnet na začatie konania podľa druhého oddielu zákona č. 119/90 Zb.) podaná v prospech obvineného G. Š. je dôvodná.

Krajský súd správne zistil, že na obvineného G. Š. sa vzťahuje ustanovenie § 2 ods. 1 písm. c) zákona č. 119/90 Zb. o súdnej rehabilitácii, pretože bol právoplatne odsúdený za tam uvedený trestný čin velezrady podľa § 78 ods. 1 písm. c), ods. 2 písm. a) zákona č. 86/50 Zb. rozsudkom Krajského súdu v Bratislave z 1. októbra 1955, sp. zn. 1 T 39/55, v spojení s rozsudkom Najvyššieho súdu v Prahe zo 14. decembra 1955, sp. zn. 1 To 86/55. Aj výrok, ktorým deklaroval zrušenie obsahovo nadväzujúcich rozhodnutí ku dňu, kedy boli vydané, zodpovedá stavu veci a zákonu. Pochybil však, keď nezastavil podľa § 2 ods. 2 zákona č. 119/90 Zb. trestné stíhanie proti obvinenému G. Š. pre trestný čin velezrady, hoci mu to ukladá citované zákonné ustanovenie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ďalej zistil, že krajský súd nepostupoval v súlade so zákonom ani pri určení primeraného trestu za trestný čin proti mieru podľa § 1 ods. 2 zákona č. 165/50 Zb. pokiaľ obvinenému určil trest odňatia slobody vo výmere jedného roka.

Z ustanovenia § 2 ods. 2 zákona č. 119/90 Zb. vyplýva, že ak sa rehabilitácia podľa odseku 1 vzťahuje len na niektorý z trestných činov, za ktoré sa uložil úhrnný alebo súhrnný trest, súd rozhodujúci o rehabilitácii určí podľa vzájomného pomeru závažnosti primeraný trest za trestný čin, na ktorý sa rehabilitácia nevzťahuje.

Určenie primeraného trestu podľa vzájomného pomeru závažnosti za trestné činy rehabilitáciou nedotknuté je v rámci konania podľa druhého oddielu citovaného zákona viazané na uplatnenie zásady *ex tunc*. Vychádza sa teda z právnej úpravy platnej v dobe vydania právoplatného odsudzujúceho rozsudku, ktorého časť bola zrušená Zákomom o súdnej rehabilitácii. Právna úprava použitá v druhom oddieli citovaného zákona umožňuje určenie primeraného trestu aj vo výmere pod dolnú hranicu zákonnej trestnej sadzby alebo aj upustenie od určenia primeraného trestu bez splnenia podmienok stanovených príslušným právnym predpisom platným v čase ukladania

pôvodného trestu, pretože takýto postup je odôvodnený aj účelom Zákona o súdnej rehabilitácii, vyjadreným v § 1 - odstránenie neprimeraných tvrdostí v používaní trestnej represie a primerané hmotné odškodnenia neprávom odsúdených. Pôvodný trest totiž nie je zrušený a primeraný trest, prípadne upustenie od jeho určenia slúži výlučne pre potreby odškodnenia (v právnom zmysle nejde o ukladanie nového trestu a do úvahy neprichádza ani aplikácia § 16 platného Trestného zákona).

Z pôvodného právoplatného rozsudku vyplýva, že trestný čin proti mieru podľa § 1 ods. 2 zákona č. 165/1960 Zb. skutkovo priamo súvisí s trestným činom velezrady, na ktorý sa vzťahuje rehabilitácia zo zákona podľa § 2 ods. 1 písm. c) zákona č. 119/90 Zb. Podstata trestného činu velezrady spočíva v tom, že obvinení (v počte 11 pod bodom 1 rozsudku) v čase od roku 1945 až do svojho zatknutia v roku 1955 na Slovensku sa stali členmi protištátnej organizácie „Slovenských rodolubov a vlastencov“, ktorá rôznymi rozvratnými akciami aj za pomoci rôznych emigrantských kruhov zo zahraničia a ďalšími tam podrobne uvedenými spôsobmi (vrátane výziev na vojenské napadnutie republiky) svoju činnosť zamerala na zmenu vtedy existujúceho politického systému. V podstate na uvedených zisteniach bol obvinený uznaný za vinného aj z trestného činu proti mieru podľa § 1 ods. 2 zákona č. 165/1950 Zb. (pod bodom 3 rozsudku a bol mu uložený úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 23 rokov, trest prepadnutia celého majetku, trest straty čestných práv občianskych na 10 rokov a vylúčenie z vojska.

Pri hodnotení vzájomného pomeru závažnosti uvedených trestných činov mal preto krajský súd prihliadnúť najmä na tú okolnosť, že konanie obvineného právne posúdené v odsudzujúcom rozsudku ako trestný čin proti mieru podľa § 1 ods. 2 zákona č. 165/1950 Zb., spočívalo v podstate na tých istých skutkových okolnostiach ako trestný čin velezrady podľa § 78 zákona č. 86/1950 Zb., teda trestný čin, z ktorého bol obvinený zo zákona rehabilitovaný a ktorý bol rozhodujúci aj pri ukladaní pôvodného trestu. Vzhľadom na uvedené dôvody trest odňatia slobody vo výmere jedného roka určený obvinenému v napadnutom uznesení s prihliadnutím na už uvedenú priamu súvislosť medzi týmito trestnými činmi, nezodpovedá vzájomnému pomeru závažnosti rehabilitovaného trestného činu velezrady a trestného činu proti mieru, ktorého sa rehabilitácia nedotýka a je v rozpore s účelom Zákona o súdnej rehabilitácii vyjadreným v § 1. Uvedené pochybenie napravil preto odvolací súd tak, že od určenia primeraného trestu obvinenému za rehabilitáciou nedotknutý trestný čin upustil.

Požiadavku na úplnú rehabilitáciu obvineného vyslovenú v podanej sťažnosti však považoval Najvyšší súd SR za neopodstatnenú. ustanovením § 2 ods. 1 zákona č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii boli zo zákona zrušené právoplatné odsudzujúce súdne rozhodnutia vyhlásené v čase od 25. februára 1948 do 1. januára 1990, týkajúce sa skutkov spáchaných po 5. máji 1945 pre trestné činy, prečiny a priestupky taxatívne vymenované pod písmenami a) až f) citovaného zákonného ustanovenia. Trestný čin proti mieru podľa § 1 ods. 2 zákona č. 165/1950 Zb. medzi tam vymenovanými rehabilitovateľnými trestnými činmi uvedený nie je, a preto sa ho rehabilitácia zo zákona nedotýka. Súd rozhodujúci podľa druhého oddielu Zákona o súdnej rehabilitácii o tom, či a do akej miery je odsúdený zúčastnený na rehabilitácii, nie je oprávnený skúmať správnosť skutkových zistení týkajúcich sa rehabilitovateľného trestného činu, ani trestného činu, ktorého sa rehabilitácia nedotýka. V prípade, že pôvodné odsudzujúce rozhodnutie obsahovalo odsúdenie pre niekoľko trestných činov v jednočinnom alebo viacčinnom súbehu, dochádza podľa § 2 ods. 1 zákona č. 119/1990 Zb. zo zákona iba k zrušeniu právneho posúdenia týkajúceho sa rehabilitovateľného trestného činu a podľa § 2 ods. 2 citovaného zákona súd zastaví trestné stíhanie pre taký trestný čin a určí primeraný trest za trestné činy rehabilitáciou nedotknuté alebo od určenia primeraného trestu upustí. Neodôvodnená je preto aj požiadavka sťažovateľa, pokiaľ sa v tomto konaní domáhal oslobodenia obvineného G. Š. spod obžaloby pre trestný čin proti mieru, ktorého sa rehabilitácia nedotýka.

Z týchto dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil napadnuté uznesenie podľa § 149 ods. 1

písm. a) Tr. por. a rozhodol vo veci sám spôsobom uvedeným vo výrobnku tohto uznesenia.